

Henrik Pontoppidan

Lykke-Per

Andre klassikere udgivet ved Poul Erik Kristensen:

Jeppe Aakjær:

Fra min bitte-tid (erindringer). 2016.

Drengeår og knøsekår (erindringer). 2016.

Hedevandringer (kultur- og naturbeskrivelse). 2016.

Vredens børn (roman). 2016.

Bondens søn (roman). 2016.

Arbejdets glæde (roman). 2016.

Vadmelsfolk (noveller). 2016.

Johan Skjoldborg:

En stridsmand (roman). 2017.

Gyldholm (roman). 2017.

Per Holt (roman). 2017.

Nye mænd (roman). 2018.

I skyggen (noveller). 2018

Henrik Pontoppidan:

Isbjørnen (roman). 2017.

Landsbybilleder (noveller). 2018.

Fra hytterne (noveller). 2018.

Det forjættede Land (roman). 2019.

De dødes Rige (roman). 2019.

Alexander Rasmussen:

Forvalteren på Lindenberg (roman). 2017.

Poul Erik Kristensen (red.):

Jylland – de klassiske sange (sange). 2018.

Udgiverens forord

Henrik Pontoppidan (1857 - 1943) regnes blandt Danmarks store forfattere. I denne forbindelse kan det nævnes, at han i 1917 modtog Nobelprisen i litteratur. Begrundelsen var "hans autentiske beskrivelser af dagligliv i Danmark."

Disse beskrivelser finder vi allerede i hans tidligste bøger fra 1880'erne, og det vil bl.a. sige hans novellesamlinger *Landsbybilleder* og *Fra hytterne*, der udkom i henholdsvis 1883 og 1887. I dag huskes han dog nok af flere for sine tre store murstensromaner, *Det forjættede Land*, *Lykke-Per* og *De dødes Rige*.

Lykke-Per udkom første gang i årene 1898-1904, men blev siden redigeret flere gange. Nærværende bog bygger på udgaven fra 1905, som jeg her i 2019 har nyredigeret med nænsom hånd for at fjerne en række irritationsmomenter for nutidens læsere. Retskrivningen er blevet moderniseret - navneord skrives med lille begyndelsesbogstav, aa ændres til å, gamle stavemåder erstattes af nutidens, og enkelte ord erstattes af nye, der er mere forståelige. Endelig er der også hist og her, men bestemt ikke i noget stort omfang, blevet ændret en smule på ordstillingen og tegnsætningen.

Mit udgangspunkt har dog hele tiden været, at hvis jeg var i tvivl om en rettelse, fik Pontoppidans egne ord lov til at bestå. Forfatteren har med andre ord hele tiden stået over grammatikken.

Poul Erik Kristensen

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1

Kapitel 2

Kapitel 3

Kapitel 4

Kapitel 5

Kapitel 6

Kapitel 7

Kapitel 8

Kapitel 9

Kapitel 10

Kapitel 11

Kapitel 12

Kapitel 13

Kapitel 14

Kapitel 15

Kapitel 16

Kapitel 17

Kapitel 18

Kapitel 19

Kapitel 20

Kapitel 21

Kapitel 22

Kapitel 23

Kapitel 24

Kapitel 25

Kapitel 26

Kapitel 27

Kapitel 28

1

I en af de østjyske småkøbstæder, der ligger gemt mellem grønne banker i bunden af en tilgroet fjord, levede der i årene før og efter vor sidste krig en præst ved navn Johannes Sidenius. Det var en from og streng mand. I sin ydre fremtræden som ved sin hele levevis skilte han sig skarpt ud fra byens øvrige beboere, af hvem han derfor i mange år betragtedes som en besværlig fremmed, hvis særegenheder man afvekslende trak på skulderen af og forargedes over. Når han – høj og alvorlig – kom gående gennem byens krogede gader, klædt i sin langskødede, grå vadmelsfrakke, med store, mørkeblå briller for øjnene og med hånden knyttet om grebet på en stor bomuldsparaply, som han for hvert skridt stødte med kraft mod stenbroen, vendte folk sig uvilkårlig om efter ham; og de, som sad inde bag vinduerne og holdt udkig i gadespejlet, smilte ved synet eller skar ansigter. Byens storhanser, de gamle bondekøbmænd og studeopdrætttere, hilste ham aldrig, end ikke når han var i ornat. Skønt de selv viste sig på gaden i træsko og smudsige lærredsfrakker og pattende på en pibe, betragtede de det som en skam og skændsel for deres by, at den havde fået en sådan stodderpræst, der gik klædt som en landsbydegn og vitterlig også havde møje med at skaffe føden til sig og sin redefuld af rollinger. Man havde været vant til en ganske anden slags gejstlighed her, – til mænd i fine, sorte klæder og hvide lærredshalsbind, mænd, der også ved deres navn havde kastet glans over byen og dens kirke og senere var blevet stiftsprovster og bisper, men som alligevel ikke havde hovmodet sig af deres fromhed, ikke havde følt sig for gode til at interessere sig for

byens verdslige anliggender og tage del i borgernes selskabelige forlystelser.

Dengang havde den store, røde præstegårdsbygning været et gæstfrihedens hjem, hvor man, når man havde afgjort sine forretninger inde hos præsten, blev budt ind i dagligstuen til fru'en og de unge frøkner for ved en kop kaffe eller - når det var bedre folk - et lille glas vin og en hjemmebagt kage at slå en passiar af om dagens og byens nyt. Nu betrådte folk ikke præstegården uden tvingende grunde, og aldrig kom man længere end til pastor Sidenius' gravkammeragtige studereværelse, hvor gardinerne gerne var rullet halvt ned, fordi præstens øjne ikke tålte genskinnet fra murene ovre på den anden side af den snævre gade.

Her modtog han endda i reglen folk stående, bød dem ikke at sidde ned, affærdigede dem i det hele taget kort, tilsyneladende udeltagende, og var netop allermindst indladende over for dem, som mente sig berettiget til at vente særlig hensyntagen. Selv byens embedsfamilier havde ophørt at aflægge visitter i præstegården, efter at det var hændt dem, at pastor Sidenius - i stedet for at byde forfriskninger - havde givet sig til at udspørge dem om deres tro og i det hele taget tiltalt dem på en måde, som om de var konfirmander, der stod på kirkegulvet.

En ganske særlig forbitrelse vakte han ved de store borgerbegravelser, til hvilke befolkningen mødte i festligt optog, med hornmusik og floromvundne lavsfaner, embedsmændene i guldbaldyrede uniformer og med hanefjer i hattene, - alle efter deres egen mening særlig vel stemte til andagt og opbyggelse efter den lette portvins-frokost i sørgehemmet. I stedet for en stor tale med den sædvanlige lovprisning af den afdøde indskrænkede pastor Sidenius sig ufravigelig til fremsigelsen af en bøn, sådan som det ellers kun brugtes over for udøbte børn og fattiglig. Ikke et ord om den hensovedes hæderlige karakter og stræbsomme vandel, ikke en hentydning til hans

fortjenester af byens opkomst, til hans opofrende interesse for brolægningssvæsenet eller det kommunale vandværk. Det var næppe nok, at den afdøde overhovedet blev nævnt ved graven, og da altid kun med tilføjelser som "denne usle støvhob" eller "denne føde for ormene", - og jo større og mere anset den forsamling var, hvortil han talte, jo flere faner og bannere der smældede i blæsten omkring graven, des kortere blev bønner, des ynkværdigere de levninger, hvorom man var samlet, så at følget skiltes under en ophidselse, der mere end en gang på lydelig måde havde givet sig luft på selve kirkegården.

De eneste af byens folk, der havde deres gang i præstegården, var et par små, forvoksede gamle damer fra byens jomfrukloster samt en bleg, langskægget kristusfigur af en skræddersvend foruden endnu enkelte andre såkaldte "vakte" af de ubemidlede klasse, som i pastor Sidenius' hjem havde fundet en længe savnet tilflugt i den verdslig sindede by. Om nogen egentlig omgang var der dog alene af den grund ikke tale, at fru Sidenius var meget svag og i de sidste år havde ligget til sengs. Men for resten var pastor Sidenius selv ganske uden anlæg for det selskabelige, og hans tilhængere søgte ham kun i trosanliggender. Derimod mødte de regelmæssig hver eneste søndag i kirken, hvor de forsamlede sig på en bestemt plads umiddelbart under prækestolen og vakte forargelse blandt de øvrige kirkegængere ved på en tilskuestillende måde at synge selv de allerlængste salmer uden en eneste gang at se i salmebogen.

Pastor Sidenius tilhørte en ældgammel og vidt udbredt præsteslægt, der kunne føre sine aner helt tilbage til Reformationen. I fulde tre århundreder var kaldet til gejstlig virksomhed gået som en hellig arv fra fædre til sønner - ja til døtrene med, for så vidt som disse i mangfoldige tilfælde havde giftet sig med fædrenes kapellaner eller brødrenes studiekammerater. Herfra udsprang den bevidste myndighed, for hvilken de Sidenius'ers forkyndelse fra

gammel tid var kendt. Der fandtes næppe ret mange sogne landet over, hvor ikke en af slægten engang i århundredernes løb havde bøjet sindene til lydighed under kirkens lov.

Naturligvis – disse mange kirkens tjenere havde ikke alle været lige nidkære. Der havde endda været enkelte, temmelig verdslig sindede herrer imellem dem, – folk, hos hvem en kraftig, gennem slægtled tilbagetrængt levetrang havde givet sig ret ubeherskede udslag. Således levede der i forrige århundrede en Vendsysselpræst, "gale Sidenius", der skulle have ført et omstrejfende jægerliv i de store skove omkring Jyske Ås, hvor han ofte sad på kroerne og drak brændevin med bønderne, og som til sidst en påskedag i drukkenskab slog degnen i kirkegulvet, så der sprøjtede blod op på alterdugen.

Dog – langt den overvejende del af slægten havde været fromme kirkens stridsmænd, flere af dem tillige belæste, ja lærde mænd, teologiske granskere, der i deres landlige afsondrethed, under årenes grå ensformighed, havde søgt erstatning for alle afsavn i et stille, indadvendt tankeliv, en inderlig fordybelse i deres egen indre verden, i hvilken de så til sidst fandt tilværelsens sande værdier, dens rigeste lykke, dens egentlige mål.

Det var denne i slægten nedarvede ringeagt for alle timelige tings værdi, der havde været også Johannes Sidenius' værge i livets kamp og bevaret hans ryg ubøjet og hans sind rankt trods armods tryk og mangeartet modgang. Men han havde i så henseende også haft en god støtte i sin hustru, med hvem han levede det inderligste og lykkeligste samliv, skønt de egentlig slet ikke lignede hinanden. Også hun var et dybt religiøst gemyt, men – i modsætning til sin mand – en tungsindig, lidenskabelig natur, hvem livet indgød uro og mørk ængstelse. Oprindelig ubefæstet i troen, som hun havde været det fra sit hjem, var hun under mandens påvirkning blevet en ivrer, hos hvem den daglige kamp for udkommet og de mange barselsenge havde affødt

sygeligt overdrevne forestillinger om jordelivets trængsler og kristne menneskers ansvar. Og hendes lange sengeleje; de mange år, hun siden sin sidste nedkomst havde ligget lammet i den mørke sygestue; endelig den nylig overståede, ulykkelige krig med dens fjendtlige indkvarteringer, dens brandskatning og blodige ydmygelser – alt dette havde ikke bidraget til at gøre hendes syn på livet frejdigere.

Skønt hendes mand ofte alvorligt bebrejdede hende det, fandt hun aldrig rigtig ro for bekymringsfulde tanker. Selv om hun også selv erkendte, at det var en syndig mangel på tillid til forsynets nåde, kunne hun ikke lade være med ved enhver lejlighed at foreholde sine børn den yderste nøjsomhed i alt som en pligt mod Gud og mennesker. Hun kunne oprøres som over en forbrydelse, når hun hørte om borgernes levevis der i byen, om deres selskaber med mange retter mad og tre-fire slags vin, om fruernes silkekjoler og de unge pigers guldsmykker, – ja hun havde også ondt ved at tilgive sin egen mand, når det engang imellem hændte, at han kom hjem fra sin spadseretur med en eller anden beskeden gave, som han med et vist, tavst galanteri lagde foran hende på dynen, – et par roser i et kræmmerhus, lidt fin frugt eller en lille krukke ingefærsyltetøj for hendes nattehoste. Vistnok blev hun både glad og rørt over hans opmærksomhed; men hun kunne dog aldrig lade være med at sige, mens hun ømt kyssede hans hænder:

”Du skulle dog nu hellere have ladet være, du gode.”

I dette hjem opvoksede et kuld kønne, lidt kirtelblege børn, elleve i alt, fem lysøjede drenge og seks lysøjede piger, der alle var let kendelige mellem byens øvrige ungdom, blandt andet på grund af nogle usædvanlige halskraver, der gav drengene et lidt pigeagtigt og de halvvoksne piger et lidt mandfolkeagtigt udseende. Drengene bar desuden deres brune hår langt og lokket, så det nåede dem næsten til skuldrene, medens pigebørnenes lå fast nedglattet over hovedbunden og kun ved hver

tinding havde en lille, hård fletning, der var lagt i en bue foran ørene.

Forholdet mellem forældre og børn, og i det hele taget tonen i hjemmet, var gennemført patriarkalsk. Under de tarvelige, ja fattige måltider, som regelmæssig indledtes med en bøn, sad faderen for enden af det lange, smalle bord med sine fem sønner ordnet efter alder langs den ene side og de fem døtre i tilsvarende rækkefølge langs den anden, medens den ældste datter, den huslige Signe, i moderens forfald indtog pladsen for den anden bordende. Aldrig faldt det noget af børnene ind at tale uden at være adspurgt. Men faderen talte ofte til dem, om deres skoleundervisning, om deres kammerater og deres lektier og kom derved gerne ind på selv at fortælle. På belærende måde skildrede han forhold og begivenheder fra sin egen ungdom, fortalte om datidens skolegang, om livet i hans fars og farfars lerklinede præstegårde osv. Undertiden, når han var særlig oplagt, kunne han endda fortælle spøgefulde anekdoter fra sine studenterdage i København, fra regenslivet eller fra studenternes kåde løjer med natvægtere og politi. Men havde han på denne måde fået børnene til at le, forsømte han aldrig til sidst at give sin fortælling advarslens form og formanende at vende deres sind og tanker mod livets alvor og pligtens bud.

Denne store børneflokk og især den fremgang, den havde – først i skolen, siden ude i livet – var efterhånden blevet pastor Sidenius' stolthed og samtidig et med ydmyg taknemlighed modtaget vidnesbyrd om, at Herrens velsignelse hvilede over hans hus. Det var nu også en opvakt, lærelysten, fremfor alt strengt pligttro ungdom, ægte Sidenius'er, der en efter en voksede op i faderens billede, ja slægtede ham på også i alle ydre småtræk – lige til den selvbevidste holdning og den taktfaste, soldatermæssige gang. Der var kun et af børnene, af hvem forældrene havde sorg. Det var et af de mellemste, en dreng, der hed Peter Andreas. Han var ikke alene uregerlig i

skolen, så der stadig indløb klager over ham; men allerede i en tidlig alder sporedes der hos ham en overlagt opsætsighed mod hjemmets skik og orden. Han var ikke blevet ti år, før han nægtede sine forældre lydighed, og jo ældre drengen blev, des tydeligere åbenbarede der sig hos ham en udæskende overmodig trods, som hverken tugt eller tvang eller Herrens formaning formåede at kue.

Pastor Sidenius sad ofte rådvild ved sin hustrus seng og talte om denne søn, der hos dem begge vakte en skræmmende erindring om den vanslægtede Vendsysselpræst, hvis navn stod som prentet med blod på slægtens stamtavle. Og uvilkårligt påvirkede af forældrenes holdning så efterhånden også hans søskende på ham med fremmede øjne og undveg ham sky i deres lege.

Nu var drengen også kommet til verden i en uheldig time, nemlig på det tidspunkt, da faderen fra et ensomt liggende og fattigt befolket hedesogn forflyttedes herind til købstaden og optoges af en omfattende embedsvirksomhed. Peter Andreas var herved tilfældigvis blevet den første af alle børnene, hvis tidligste opdragelse han havde måttet overlade til moderen; men denne havde i de år, da Peter Andreas var lille, altid haft mere end nok at gøre med at tage vare på de endnu mindre; og da hun til sidst, lammet af sin sygdom, søgte at samle alle de små omkring sin seng, var han allerede blevet for stor til, at hun herfra kunne holde øje med ham og hans færd.

Således gik det til, at Peter Andreas så at sige fra sin fødsel blev en fremmed i sit eget hjem. I sine første leveår havde han sit tilhold i pigekammeret og ovre i udhuset hos en gammel brændehugger, hvis nøgterne betragtninger over alle forefaldende begivenheder tidligt påvirkede drengens virkelighedssans. Senere fandt han ligesom et andet hjem i nabolagets store købmandsgårde med tilhørende tømmerpladser, mellem hvis gårdskarle og krambodsvende han ligeledes tilegnede sig et ganske verdsligt syn på livet og dets goder. Samtidig udviklede

dette friluftsliv hans krop og lagde et kraftigt teglstensrødt på hans tykke kinder. Blandt gadens og tømmergårdenes ungdom blev han snart frygtet på grund af sine kræfter, og han opkastede sig til sidst til fører for en lille skare små røvere, der huserede omkring i byen. Uden at nogen i hjemmet vidste det, voksede han op som en lille vild. Det var først, da han blev ældre, og især da han i niårs-alderen var kommet ind i byens latinskole, at drengens farlige tilbøjeligheder blev rigtig åbenbare; og forældre og lærere fik nu travlt med at råde bod på, hvad der var forsømt.

Men da var det for sent.

*

Inde i pastor Sidenius' studereværelse stod en dag i efterhøsten en af byens småborgere for at bestille barnedåb til om søndagen. Han havde udrettet sit ærinde med så få omsvøb som muligt og stod allerede med hånden på dørlåsen for at gå, da han efter en kort betænkning atter vendte sig mod stuen og – temmelig udfordrende – sagde:

"Jeg kunne for resten med det samme anmode hr. pastoren om at være så venlig at holde Deres søn fra min have. Han og nogle andre drenge har meget svært ved at lade mine æbler i fred – og det er jeg, rent ud sagt, ikke så glad for."

Pastor Sidenius, der sad dybt bøjet over skrivebordet med sine store, mørkeblå briller skubbet op på panden, i færd med at indføre faddernes navne i kirkebogen, rejste ved disse ord langsomt hovedet, skød brillerne på plads og sagde skarpt:

"Hvad er det, De står der og siger ...? Vil De beskyldte min søn for at ... "

"Ja, det vil jeg," vedblev den anden med en hånd i siden, særdeles tilfreds med en gang at kunne triumfere over den selvbevidste præst. "Hr. pastorens søn – Peter Andreas hedder han nok – han er nu til og med som en slags

hovedmand for disse her små gavtyve, der kryber over folks plankeværker. Og ret skal vel være ret – også med pastorens børn. Jeg vil ellers blive nødsaget til at henvende mig til politiet, og så kan det jo let blive til en offentlig afstraffelse for drengen på rådstuen. Og det ville vel ikke være så heldig i betragtning af pastorens embedsstilling her i byen.”

Pastor Sidenius lagde med en usikker bevægelse pennen bort og rejste sig.

”Min søn ...” gentog han, og hele hans legeme skælvede.

Mens dette foregik i præstens stue, sad den lille synder henne på skolen og skjulte sin dårlige samvittighed for læreren og kammeraterne bag en høj stabel bøger. Han havde på vejen til skolen mødt den vrede borgermand, der havde råbt til ham over gaden: ”Hold dig nu parat, min dreng! For nu går jeg hen og snakker et lille ord med din far!” Peter Andreas plejede ellers ikke at tage sig faderens vrede synderlig nær; men han havde denne gang undtagelsesvis en fornemmelse af at have begået noget uværdigt, og han følte sig mere og mere utilpas, efterhånden som tiden nærmede sig, da han skulle hjem.

Med røde ører luskede han ind gennem præstegårdsporten og forbi det forstuevindue, hvorfra faderen plejede at passe ham op og kalde ham ind, når han havde forbrudt sig. Men vinduet forblev lukket. Heller ikke ude på gårdspladsen, hvorover vejen gik til køkkenindgangen, så han noget til faderen, og han begyndte allerede at trække vejret lettere. ”Manden har naturligvis bare villet true,” tænkte han og drev ind i køkkenet for som sædvanlig at høre til middagsmaden. Grebet af et pludseligt overmod vovede han sig endda ind i sovekammeret for at sige goddag til moderen. Men her standsedes han straks i døren af et mørkt blik henne fra sengen. Med hård, ligesom fremmed stemme sagde moderen: ”Gå ind på dit kammer, – jeg vil ikke se dig.”

Drengen blev stående lidt; han kunne se på moderen, at hun havde grædt. "Hører du ikke? Bliv inde på dit kammer, indtil der kaldes på dig." – Så listede han modfalden bort.

Noget efter blev han af husets gamle, enøjede tjenestepige kaldt ind til middagsmåltidet. Hans søskende sad allerede på deres pladser omkring det lange bord og ventede. I det samme han viste sig, stoppede de op i deres tale, og af denne tavshed og af deres tillåste miner forstod han, at også de vidste besked. Med et forsøg på at lade overlegen kastede han sig ned på sin stol og stak hænderne i lommerne; men ingen så på ham. Kun nede fra bordenden rettedes et øjenpar imod ham, – søsteren Signes store, lyse, tankefulde øjne under mørke, sammenvoksede bryn.

Men nu hørtes skridt inde i den tilstødende stue. Det gav et sæt i Per, da faderen tog i døren. Imod sædvane sagde denne ikke goddag. Tavs satte han sig ved bordet, bøjede hovedet og foldede hænderne.

Men i stedet for at bede bordbønnen gav han sig til at tale. Han havde, sagde han – og hans øjne lukkede sig bag de mørke glas – noget på hjerte, en alvorlig sag, som han ville tale lidt med sine kære børn om, inden de i dag begyndte deres måltid. Hvorefter han bekræftede, hvad de fleste af dem allerede i forvejen havde hørt om broderens forseelse af moderen.

"Hvad, der således er sket, skal ikke forties eller besmykkes," fortsatte han. "Som det er Guds vilje, at alt, hvad der avles og fødes i mørket, engang skal blive åbenbaret, sådan er nu også denne gerning kommet for lyset for at få sin dom. Peter Andreas har ikke villet agte på Guds lov og befaling. Som han har forhærdet sit hjerte over for sin fars og mors formaninger, har han trodset det bud af Herren, der lyder: du må ikke stjæle. – Ja, min søn, du skal ikke skånes for at høre din synd nævnt med sit rette navn. Men du skal også vide og forstå, at det er af kærlighed til dig, at din far og din mor og alle dine store og små søskende her taler til din samvittighed gennem min mund. Det er,

fordi vi ikke kan slippe håbet om, at det dog engang skal lykkes os at finde vejen til dit hjerte, at du ikke skal ende som den onde bror, over hvem Herren udtalte sin frygtelige forbandelse: fredløs og flygtig skal du være overalt på jorden. – –”

Rundt omkring bordet var børnenes små, rød- og blårudede bomuldsломmetørklæder kommet i bevægelse. Alle søstrene græd. Også de ældre brødre var stærkt grebne og havde besvær med at skjule det, da faderen endelig sluttede sin tale med ordene:

”Nu har jeg talt. Og dersom Peter Andreas nu vil gemme mine ord i sit hjerte og ærlig søge Guds og menneskers tilgivelse for sin overtrædelse, så skal denne sag ikke oftere berøres imellem os, men være glemt af os, være død og udslettet. Så lad os da – kære børn! – forene os i bøn til Herren, som er i himlen, at han vil tage Eders vildledte bror ved sin hånd ... bede, at Gud vil bøje hans genstridige sind og føre ham ud fra syndens trældom, bort fra fortabelsens veje. Dette bøn høre du, o Gud, som er i evighed, at ikke en af os skal savnes, når dine børn på opstandelsens dag samles om din herligheds trone! Amen!”

Der var kun en, på hvem hele optrinet havde en virkning ganske modsat den tilsigtede, det var på Peter Andreas selv. Han lod sig overhovedet aldrig let imponere af faderen; dertil havde han været en for lærevillig elev af sine ældre venner, gårdskarlene og krambodssvendene, der langt fra altid havde omtalt præsten i de respektfuldeste udtryk. Alligevel havde han hidtil ikke kunnet gøre sig helt ufølsom for de mange gudelige ord og hele det truende bibelsprog, hvormed forældrene konstant havde søgt at tale til hans samvittighed, ja når han om søndagen så sin far knæle i den hvide messesærk foran alteret eller stå oppe under prækestolens billedskårne lydhimmel, havde han endda undertiden kunnet føle sig grebet af en forbigående ærefrygtsfornemmelse.

Men ved denne lejlighed fik end ikke bibelordene nogen magt over ham. Først var han nok blevet en del betuttet over den usædvanlige form for en tilrettevisning; men forskrækkelsen varede ikke længe. Der var efter hans nøgterne drengeforstand et alt for tåbeligt misforhold mellem denne højtidelige påkaldelse af Vorherre og det sølle par æbler, han havde rapset over et plankeværk; og jo længere faderen vedblev at tale, jo lydeligere hans søskendes sindsbevægelse ytrede sig rundt om ham, med des større ro og ligegyldighed betragtede han hele scenen.

Der foregik virkelig i dette øjeblik en slags religiøs gennembrud i den elleveårige drengs sind. Helt overlegent iagttog han til sidst de andre, - ja, da også de to små tvillinger, der hidtil havde stirret uforstående på deres hjertegrebne søskende, begyndte en bedrøvet snøften, havde han svært ved at undertrykke et smil.

Alligevel - helt uden tvang var denne munterhed ikke. Dertil ramte dette ydmygelsesforsøg ham for hårdt på hans allerømmeste sted: hans æresfølelse. Hans kinder havde også efterhånden mistet kuløren. Dybest i hans sind rørte der sig under hele slutningen af faderens tale en frygtelig ophidselse, en mørk, dump gengældelsestørst, der lagde som en flimrende tåge over hans øjne.

Mindet om denne middagstime skulle i det hele taget få en skæbnesvanger betydning ikke alene for drengens forhold til det religiøse. Der nedlagdes i disse øjeblikke i hans hidtil sorgløse sind spiren til et uforsonligt slægtshad, en trodsig, stridbar ensomhedsfølelse, der blev sjælen og drivkraften i hans fremtidige liv. Han havde fra ganske lille følt sig forladt, ligesom husvild, under sine forældres tag. Nu begyndte han at spørge sig selv, om han også virkelig hørte hjemme der; om han ikke var et fremmed barn, som forældrene havde taget sig af. Jo oftere han i sin ensomhed overtænkte sagen, des sandsynligere forekom det ham. Alt, lige til den forøgede skyhed, hvormed hans søskende efter denne dag omgikkes ham, syntes ham at bestyrke hans

mistanke. Havde han ikke også i hundredvis af gange måttet høre, at han ikke var som de andre? Og havde faderen nogensinde givet ham et kærtegn eller blot et venligt ord? Og hans udseende? Når han så sig i spejlet, fandt han, at han var mørkere end sine søskende, havde rødere kinder og hvide, stærke tænder. Han huskede nu også, hvordan naboens gårdskarl engang – ligesom for spøg – havde kaldt ham en "gauner" og taterunge.

Denne tanke, at han ikke var sine forældres barn, forfulgte ham under hele opvæksten og blev til sidst hans fikse ide. Den gav ham nemlig ikke alene forklaring på hans særstilling i hjemmet; den tilfredsstillede desuden i høj grad hans drengestolthed. Han havde altid følt det som en vanære at være søn af en gammel, halvblind og tandløs mand, der var til spot for hele byen. Han følte sig tillige dybt beskæmmet af den fattigdom, hvori familien levede. Han var ikke ret gammel, før han hellere sultede en hel dag på skolen, end han var at formå til at spise sin medbragte fedtebrøds-mellemmad i kammeraternes påsyn. Engang, da moderen havde ladet en af faderens gamle præstekjoler omsy til en vinterfrakke til ham, vægrede han sig ved at tage den på, fordi den med sit blanke klæde alt for tydeligt røbede sin oprindelse; og da moderen ville tvinge ham, sønderrev han den i et udbrud af grædefærdig trods og slængte den hen ad gulvet.

Nu hengav han sig til stolte drømme om at være et efterladt barn af en eller anden omstrejfende sigøjnertrup, en af disse vandrende natmandsfamilier, hvorom den gamle, enøjede barnepige så ofte havde fortalt, og som netop havde deres tilhold derude på den øde hede, hvor forældrene før havde boet. Han forestillede sig sin virkelige far som en vældig høvdingeskikkelse med blåsorte lokker hængende ned ad ryggen, en slængkappe over skuldrene, en egestav i sin brune, stærke hånd, ... en enerådig hersker, en konge over de mørke heders uendelige rige, frihedens og de vilde stormes hjem.

Han befandt sig i den alder, da drømmene vågner, og fantasiens vinger får deres svingfjer. Og nu, da alle muligheds porte var slået op for ham, fik hans indbildningskraft fri tumleplads. Intet forekom ham længere umuligt, når det angik ham selv. Regelmæssig endte han sin drømmeflugt dybt inde i eventyrets allerluftigste riger. Han indbildte sig til sidst at være en kongesøn, der, ligesom helten i en fortælling, han netop læste i skolen, var blevet bortført af omvandrende folk og siden solgt og holdt i fangenskab her i præstegården. Og så fuldstændig indlevede han sig i denne forestilling, at han undertiden syntes at kunne erindre ting og begivenheder fra en sådan i lykkelige omgivelser henlevet barndom, ... f.eks. en stor sal med marmorsøjler og mange sort-hvide gulvtavl, hvorpå hans lille fod gled, ... en blå sø mellem høje bjerge ... en abekat i et gyldent bur ... en høj mand i en rød kappe, der satte ham foran sig på sin hest og red med ham ind gennem store, mørke skove ...

Både hans forældre og lærerne på skolen blev efterhånden opmærksom på den dystre indesluttethed, der var kommet over drengen, og som undertiden næsten kunne antage karakteren af en form for sindssyge. Hjemme i stuerne gik han tavs omkring – tilsyneladende ligegyldig for alt og alle. Og uden for hjemmet gik han sine egne, uopsporlige veje. Faderen kunne så at sige ikke få et ord ud af ham; og selv over for moderen, der dog før havde ejet lidt af hans fortrolighed, og hos hvem han, når det kom til stykket, også altid havde fundet mest forståelse og overbærenhed, selv over for hende blev han år for år mere tilmuret. Endnu kunne han vel af og til i mørkningen, når han vidste hende alene, komme ind og sætte sig ved hendes seng og af sig selv tilbyde at gnide åreknuderne på hendes syge ben. Men aldrig fik hun andre svar end ja og nej, når hun søgte at trænge ind på ham for at få at vide, hvad det var, han gik og rugede over.

Alligevel søgte både hun og faderen en tid at berolige sig med, at hans utilgængelighed kunne være tegn på, at han var begyndt at gå i sig selv. Men da hændte der en dag noget, der udslukte det sidste håb.

*

En vinteraften ved nitiden sad familien samlet i dagligstuen og ventede på, at vægteren skulle komme gennem gaden og med sin sang forkynde, at det var sengetid. I hestehårssofaen bag det store mahognibord sad den husmoderlige Signe med et strikkesøj og arbejdede ivrig med hænderne på samme tid, som hun læste højt for faderen af "Fædrelandet", der lå udbredt foran hende under den søvnigt lysende moderatørlampe. Faderen sad på sin sædvanlige aftenplads i en gammeldags, høj og stivrygget lænestol, der var betrukket med et blomstret stof af billigste slags. Han sad der træt sammensunket, med bøjet hoved; armene var korslagte over brystet. En stor, grøn øjenskærm skjulte mere end halvdelen af hans gråblege, rynkede og skægløse ansigt. Halvslumrende hørte han - og hørte alligevel ikke - den enstonige oplæsning af bladets fire spalter lange udenrigsartikel. Pastor Sidenius var morgenmand. Selv midt om vinteren stod han op, når kirkeuret slog seks. Og for resten havde han ikke stort tilovers for aviser og den art verdslig læsning, som han fortrinsvis anvendte som en slags bedøvelsesmiddel, ved hvilket han lod sig dysse i søvn efter middags- og aftensmåltidet.

Ved bordet sad foruden Signe to af de yngre småpiger i deres store, ternede bomuldsbusseroner, begge - skønt ganske røddjede af søvnighed - flittig bøjet over et hæklearbejde. De var at se til som nøjagtige kopier af den ældre søster, havde det samme lidt gammelkloge ansigtsudtryk, de samme små, hårde fletninger foran ørene, de samme store, lyse, lidt udhævede øjne under kraftigt

tegnede bryn. Døren til sovekammeret stod åben, og derinde i halvmørket ved moderens seng sad et andet af de mindre børn og gned hendes syge ben.

Peter Andreas var der også. Han stod for sig selv henne ved et af vinduerne og skottede hvert øjeblik hemmeligt op til uret på sekretæren. Han var nu en dreng på fjorten år, tætbygget og sværlemmet, med klæder, der stumpede for hænder og fødder. Hans to ældre brødre var nu borte fra hjemmet; de var begge blevet voksne og studerede ved universitetet i København. Som husets ældste, hjemmeværende søn havde Peter Andreas arvet deres værelse, – et lille gavlkammer oppe på loftet, hvor han for det meste opholdt sig, når han var hjemme.

Så snart Signe havde sluttet sin oplæsning, benyttede han lejligheden til at sige godnat og slippe bort; men faderen standsede ham henne ved døren med spørgsmålet om, hvorfor han allerede forlod dem, og han gav da som påskud, at han endnu havde en stil at skrive.

"Er der ellers noget læseværdigt i bladet?" spurgte faderen, da han var gået – endnu lidt fortumlet af søvnen.

"Hvor mange er klokken, børn?" lød det i det samme med moderens svage røst inde fra sovekammeret.

"Klokken er ti minutter over ni," svarede de to småpiger i munden på hinanden efter at have vendt sig om og set på uret.

Der var derefter stille nogen tid. Alle vidste, at nu måtte vægteren straks være der. Ude på gaden gik nogle folk forbi. Man kunne ikke høre andet end deres stemmer. Et lag nyfalden sne gjorde skridtene lydløse.

"Skal jeg læse mere?" spurgte Signe, henvendt til faderen.

"Å, lad det kun være," sagde han, rejste sig op, tog øjenskærmen af og gav sig til at spadserere frem og tilbage over gulvet for at ryste døsigheden af sig inden aftenbønnen.

Det varede nu heller ikke mange minutter, før der udenfor på gaden hørtes en dyb brummen, den gamle vægters

"sang". Det lød, som om en fuld mand gik og snakkede højt med sig selv. De to småpiger begyndte straks at pakke deres sysager sammen; også Signe gav sig til at rydde op for natten. Så blev de to tjenestepiger hentet ind fra køkkenet, og Signe satte sig ved det opslåede klaver.

Inde fra sovekammeret lød atter moderens stemme.

"Skal vi i aften synge: "Lover Herren, han er nær."

"Hører du, Signe," sagde faderen, han havde stillet sig hen bag den store lænestol, på hvis ryg han hvilede sine foldede hænder.

Signe havde en stor og ganske smuk sopran, som hun brugte med en ubehersket kraft, der stod i en karakteristisk modsætning til det mådehold, der prægede alle andre livsytringer hos hende. Som hun sad der med sine tykke, arbejdsrøde hænder på det gamle instruments gulbrune tangenter og med blikket løftet mod det høje, var det overhovedet ikke vanskeligt at se, hvad det var for en tro og et håb og en kærlighed, der havde givet denne endnu ikke tyveårige unge pige styrke til med en sådan selvfornægtelse at ofre sin ungdom for hjemmet og sine små søskende. Det var dog ikke nogen sværmerisk betagethed, hendes lille, runde ansigt lyste af, mens hun sang, ikke denne overjordiske henrykkelse, hvorunder himlene åbner sig og sjælen bortrives af salige syner. Som den fuldblods Sidenius, hun var, havde hun slet ingen anlæg for katolsk mysticisme. Den sikre fortrøstning, der afspejlede sig i hendes blik og miner, og som gav hendes stemme en så usædvanlig inderlighed og kraft, udsprang af en forholdsvis nøgtern, dogmatisk begrundet overbevisning om at tilhøre den lille flok, der fulgte retfærdiggørelsens snævre sti, og hvis arvelod var i himlen, hvor engang den evige herlighed skulle blive lønnen for al møje og alle afsavn.

Midt i salmens andet vers tav faderen pludselig og løftede hovedet med et lyttende udtryk.

"Stille!" udbrød han og standsede sangen.

Samtidig kaldte moderen inde fra sengen: "Der er nogen, der ringer på portklokken," sagde hun.

Nu hørte også de andre den tunge natklokke klemte derhenne i den anden ende af huset, og denne usædvanlige lyd midt i aftenens stilhed virkede uvilkårlig opskræmmende.

Faderen gik gennem et tilstødende værelse ind i sin stue, der lå ved siden af porten, og slog her et vindue op.

"Hvem kommer her og ringer ved nattetid?" råbte han ud.

Inde i dagligstuen kunne man høre, at en mandsstemme svarede ude på gaden. Mens de to småpiger, helt uhyggelig til mode, så på hinanden og derpå hen på søster Signe, der var blevet siddende ved klaveret, fortsatte faderen derinde i barsk tone:

"Deres barn sygt ... Hvad er Deres navn, og hvor bor De? ... Krankstuegyden ... Ja så ... Hvor gammelt er barnet? ... Et år! ... Det er besynderligt, som folk i denne by får travlt med at forlange præstens hjælp, så snart der er fare på færde. Til daglig føler de ingen trang til at føle Guds nærhed. Hvorfor har De ikke ladet det barn døbe for længe siden? ... Ja naturligvis skal jeg komme. De må gå hjem og ordne det fornødne, så alt kan være parat, til jeg kommer. - Og De må sørge for, at der er lys på trappen," råbte han efter manden, som allerede havde fjernet sig.

Da præsten kom tilbage til dagligstuen, spurgte han efter Peter Andreas.

"Nu skal jeg kalde på ham," sagde Signe, der vidste, at faderen på grund af sit svage syn ikke gerne gik ud om aftenen eller i glat føre uden ledsagelse.

"Boel kan hente ham," sagde præsten til den gamle tjenestepige og gik ind i sovekammeret for at klæde sig på. "Du, Signe, må blive her og hjælpe mig med præstekjolen."

Inde hos moderen var natlampen i mellemtiden blevet tændt.

"Tag endelig noget varmt på dig, Johannes," sagde hun i sin altid lidt modfaldne tone. "Det er vist rigtig koldt i aften,

jeg kunne høre det på kirkeuret før. – Signe, hent fars forede vest. Den hænger inde i skabet.”

Men nu kom den gamle Boel tilbage med den besked, at Peter Andreas ikke var på sit kammer, og at hun heller ikke havde kunnet finde ham noget andet sted i huset.

Uvilkårlig rejste præsten sig fra den stol, hvorpå han netop havde anbragt sig for at få præstekraven sammenhæftet med en nål bag i nakken. Han blev bleg. Og da han nu på pigens forstyrrede ansigtsudtryk kunne se, at hun vidste mere, end hun havde sagt, gik han hende tæt ind på livet og sagde bydende:

”Hvad er der? ... Tal ud!... Du skjuler noget.”

Skælvende af angst for præstens vrede gik hun til bekendelse og fortalte, at hun, der ligesom Peter Andreas havde sit kammer på loftet, flere gange i den senere tid havde hørt ham liste om deroppe om natten; og da hun nu fandt hans værelse tomt, havde hun derfor anstillet en nærmere undersøgelse og derved fundet vinduet i forstuen stående på klem og friske spor i sneen udenfor.

Henne i sengen havde moderen forsøgt at rejse sig. Nu lagde hun sig tilbage på puden med et klagende udbrud og holdt hånden for øjnene som en, for hvem det svimler.

Præsten gik hen til hende og greb hende om den anden hånd.

”Rolig, mor ... rolig!” sagde han, skønt hans egen stemme skælvede.

”Gud se i nåde til os!” stønnede hun.

”Amen!” sagde præsten stærkt, – han slap ikke hendes hånd.

Imidlertid befandt Peter Andreas sig ude på de store bakker nord for byen, hvor en livlig skare halvvoksen ungdom i disse aftener drev slædesport i det klare måneskin. Det var selve den ”kongelige amtschaussé”, man havde udvalgt til bane, – en bred, jævnt nedadskrånende vej, der fra bakkehøjden førte i en enkelt stor svingning lige

ind til byen, ja her kunne man endda, dersom man havde tilstrækkelig fart på og ikke var bange for vægterne, rutsje gennem hele den stejle Nørregade næsten ned til torvet foran rådhuset.

Under denne lange nedfart havde man foran sig den frieste og videste udsigt over egnen: først nedover selve den snedækkede by med rødt lygtelys i gaderne og hvidt måneskin på tagene; dernæst over den tilfrosne fjord og de islagte enge; endelig over det fjerne bondeland med dets landsbyer, skove og tilsneede marker. Og ovenover alt dette en høj, vatteret himmel, hvor måne og stjerner syntes at lege skjul bag skyerne – som havde disse gamle kloder ladet sig smitte af ungdommens lystighed.

Hallo! Under skingrende fløjten og raske tilråb for de skinnebeslåede slæder ned ad den isglatte vej, styret ved hjælp af lange pigkæppe, der slæbte efter dem som et ror, ... hoppede over småsten, løftede sig over enhver forhindring så let som en båd over en bølge. Hist og her ved siden af vejen stod småklynger af halvvoksne tjenestepiger med indbundne hoveder og med hænderne viklet ind i forklæderne som i en muffe. Når det nu hændte, at en af idrætsmændene tumlede bagover og blev siddende på banen som en afkastet rytter, mens den tomme slæde med forøget hast fløj videre ned ad bakken, opløftede der sig fra disse klynger en ubarmhjertig kvindelatter, tilsat en hoverende hujen fra de drenge, der tilfældigvis i det samme for forbi.

Værst gik det i slige tilfælde ud over latinskolens drenge, "studenterfrøene", som var i afgjort mindretal. Peter Andreas' højeste unåde ramte derfor den af dem, der tilføjede standen et sådant nederlag.

Selv styrede han med overlegen sikkerhed sin nye, flotte, rødmalede langslæde, "Blodørnen" kaldet, som han uden videre havde købt på kredit hos en af byens hjulmænd, og som han om dagen holdt skjult i en af tømmergårdene. Let og lydløst næsten fløj den gennem luften på sine engelske

rundjern, mens han i et væk brølte: "Varsko!" Hans runde kinder glødede; hans øjne var stive af triumferende iver og kappelyst. Undertiden rejste han sig midt under farten op på mederne, svang sin pigstav over hovedet som en kriger en lanse og råbte: Hej-hallo-ho! Hans sydende livsmod, al den viltre, ærelystne ungdomskraft, han måtte skjule og nedkue i hjemmet og på skolen, brød i sådanne øjeblikke frem hos ham i et overmod, der gjorde ham en smule latterlig selv for hans bedste venner mellem kammeraterne.

Pludselig hørtes et højt, varskoende råb nede fra foden af bakken. I samme nu styrede alle slædefarerne ud til vejkanterne og lod sig vælte ned i de dybe grøfter på begge sider. Også de, der var på vej opefter, forputtede sig i hast bag snedriver og buske, mens alene pigebørnene blev stående oprejst og nøjedes med at stikke hovederne sammen og fnise.

Nede ved indkørslen til byen var vægteren kommet til syne. I sin lange overfrakke, med blikskiltet skinnende på brystet som en stjerne, stod han der i månelysset for enden af det mørke stræde. Af hensyn til de købstadsøgende bønders heste var al slædesport på landevejen strengt forbudt. Drengene havde derfor udstillet vagtposter hist og her under bakken for at sikre sig mod en overrumpling. Og nu stod den frygtede "Wolle" dernede og så op mod den pludselig ganske tomme vej, mens der hist og her fra grøfterne lød et halvkvalt "kuk-kuk" eller "mi-jav", efterfulgt af grinen og fnisen. Så løftede han truende sin stok, vendte sig hovedrystende om og gik tilbage ind i byen.

Kort efter hørtes igen vagtmandskabets signal. Og et par minutter efter var legen på ny i fuld gang over hele banen.

Imidlertid havde en af de større læredrenge fået en af pigerne lokket med på sin slæde, et syn, der øjeblikkelig fik ærgerrigheden til at flamme op i Peter Andreas' bryst. Midt under nedfarten standsede han ud for en klynge lattermilde pigebørn og indbød den allerhøjeste af dem til at slå følge. Efter lidt nølen gav hun efter og satte sig foran ham

overskrævs på slæden. Dristigt slyngede han armen om sin erobring, – og Blodørnen for af sted.

"Varsko!" brølede han af sine lungers fulde kraft; han måtte forkynde verden sin triumf.

"Så du Peter Andreas? ... Ja, det var jo Per!" hørte han i forbifarten fra et par af kammeraterne, der var på vej opefter med deres slæder. Hans hjerte svulmede. Han havde opfanget den ufrivillige beundring i tonefaldet.

Også pigebarnet – en sortøjet og sortlokket tiggertøs – vendte sig under den vilde fart anerkendende om imod ham og grinte med en stor, rød, halvåben mund, der fik hans kinder til at brænde. Gamle drømme vågnede på ny i hans bryst, ... drømme om natmandsliv og natmandslykke på den store, frie hede, drømme om et sorgløst vandrerliv, om et hjem i et telt eller en jordhytte, ene med stjernerne og de flyvende skyer.

Slæden standsede først helt nede foran byen, og pigebarnet ville nu rejse sig for at vende tilbage til sine veninder. Men Peter Andreas tvang hende til at blive siddende, – han ville ikke slippe hende og gav sig til at trække hende op ad bakken. Fod for fod stred han sig opefter med sin tunge byrde. Han indbildte sig at være en kriger, en viking, der vendte hjem fra sejrstogt i fremmede lande og førte sit krigsbytte med sig, en dejlig kvinde, en ranet prinsesse, der nu skulle være ham til vilje deroppe i hans bjælkehus dybt inde i skovene, ... og sporet af sin fantasi stemmede han fødderne mod den isglatte skråning med en kraftanspændelse, så sveden sprang ham af panden.

Da de havde nået bakketoppen, og idet han igen anbragte sig bag på slæden for at fare nedover, vendte pigen sig om imod ham og sagde:

"Er det sandt, hvad de siger, at du er en søn af præsten?"

Spørgsmålet trak ham så hovedkulds tilbage til virkeligheden, at han ligefrem blegnede derved.

"Nej!" stødte han frem mellem tænderne - med et eftertryk, der forplantede sig helt ned i hans fødder. Og Blodørnen fløj ned over bakken, så skinnejernene sang.

Og virkelig havde han heller aldrig så stærkt som i dette øjeblik følt, at han ikke hørte hjemme dernede i den halvmørke, beklumrede stue, hvor hans far og søskende nu sad og sang salmer og bad bange bønner midt i vinternattens eventyrpragt - en slags underjordiske, blinde for lysets glans, fulde af gru for livet og dets herlighed. Han følte sig tusinde mil borte derfra, i en hel anden himmelegn, i pagt med solen og stjernerne og de sejlene skyer.

Tys! - Hans øre fangede med et en gammelkendt klang dernedefra ... kirkeklokkens slag. Som et budskab fra underverdenen steg den op til ham gennem den sølvlyse frostluft ... elleve tunge, mørke, langsomme slag. Hvor han hadede den lyd! Alle vegne og til alle døgnets tider brød den skurrende ind i hans lykkedrømme ... advarende, kaldende. Det var ikke muligt at flygte så langt, at den ikke indhentede ham. Som en usynlig ånd forfulgte den ham på alle hans forbudte veje. Når han om foråret havde stjålet sig ud på engene med sin kæmpedrage "Heljo", eller når han om sommeren drev med en jolle ude på fjorden og trak aborrer, ... hvert kvarter listede denne spøgelsesrøst sig ind i hans øre med sin besværgende mumlen.

"Hallo!" skreg han for at overdøve røsten og krystede i udfordrende trods den lange pige endnu kraftigere i sin arm. Hun vendte sig atter smilende om imod ham med et blik, der jog ham en sød kuldegysning ned over ryggen.

"Du er smuk," hviskede han ind i hendes øre. "Hvad hedder du?"

"Oline."

"Og hvor bor du?"

"I Smedestrædet... Riisagers Gård... Og hvor bor du?"

"Jeg?"

"Ja. Når du ikke er præstens søn, hvem er du så?"

"Hvem jeg er? ... Jeg? ... Det kan jeg ikke sige dig. – Men skal vi mødes i morgen aften i Voldstrædet, når det er blevet mørkt?"

"Det kan vi jo gerne."

Uden at agte nogen fare havde han overskredet bygrænsen og for nu i fuld fart videre ned ad Nørregade. Han var dog ikke kommet langt, før en stor skikkelse sprang frem fra et gadehjørne og med et tordnende "holdt" huggede den krumme ende af en stok i slæden, så denne væltede og kastede det sammenslyngede par ud i sneen. Med et vildt skrig flygtede pigebarnet, mens Peter Andreas følte sig grebet i nakken af Ole Vægters kraftige næve.

"Kom nu her, du knægt! Jeg skal lære Jer satens drenge at holde jav med øvrigheden. På rådstuen med ham! ... Ingen snak! ... Hvem er du en forbandet søn af?"

Peter Andreas forstod straks, at her måtte der opfindsomhed til, om han skulle slippe ud af klemmen. Hurtigt og ligesom åndeløs sagde han:

"Det var godt, jeg traf Dem, vægter! Der er stort slagsmål deroppe mellem drengene. Iversens store læredreng har trukket kniv. De må skynde Dem, ... han er helt rasende."

"Hvad er'et, han siger?"

"Ja, han har stukket Alfred ... borgmesterens søn. Bare han ikke er død. Han ligger deroppe i en stor blodpøl."

"Borgmesterens søn!" stønnede vægteren og slap sit tag.

"Jeg løber hen og siger det til familien og henter doktor Carlsen," sagde Peter Andreas og greb hurtig efter slæderebet. Før vægteren fik sig besindet, var han væk.

Klokken var blevet næsten tolv, da han, efter at have svunget sig over naboens plankeværk, krøb ind gennem det forstuevindue, han ved sin bortgang havde ladet stå på klem. Han havde trukket støvlerne af ude i sneen, og med forsigtige skridt listede han hen imod loftstrappen. I det samme blev døren til studereværelset revet op. Faderen stod foran ham med en lampe i sin løftede hånd.

I nogle øjeblikke stod far og søn således over for hinanden uden at tale. Der hørtes kun en klirrende lyd af kuplen på lampen i pastor Sidenius' sitrende hånd.

"Ad tyvens vej går du ind og ud af din fars hus," sagde præsten endelig. - "Hvor kommer du fra?" tilføjede han lidt efter med halv stemme, som havde han næppe mod til at høre svaret.

Peter Andreas fortalte uden omsvøb eller forsøg på besmykkelse, hvor han havde været, - han ringeagtede i dette øjeblik faderen for dybt til, at han kunne få sig til at lyve for ham. Og da han nu var gået til bekendelse, tilstod han med det samme både købet af "Blodørnen" og sin gæld hos hjulmanden.

"Så vidt er det altså kommet med dig?" sagde faderen uden at lade sig mærke med, at den værste angst i virkeligheden var blevet taget fra ham. Han vidste, at der et par steder i byen fandtes smughuler for uterligheden, og han havde frygtet for, at det var til et sådant sted, sønnen ved slet eksempel var blevet lokket hen. "Gå i din seng!" fortsatte han. "Du er og bliver et syndens barn! ... I morgen tales vi nærmere ved."

Da Peter Andreas tidlig den næste dag blev kaldt ned til morgenandagten i dagligstuen, var han forberedt på en gentagelse af den højtidelige brændemærkning, der i sin tid var overgået ham i anledning af æbletyveriet. Signe sad ved klaveret, hvor der brændte et enligt lys. Resten af den store stue lå i mørke, og der var så koldt, at der stod en tåge ud af mundene på dem, der sang.

Imidlertid blev både den første og den anden salme sunget til ende og trosbekendelsen fremsagt, uden at der skete nogen hentydning til aftenens begivenhed. Heller ikke senere på dagen blev der talt et ord til ham derom. Pastor Sidenius havde hele formiddagen siddet ved sin hustrus seng, og forældrene var kommet til den erkendelse, at det var frugtesløst længere at forsøge på ved overtalelser at indvirke på drengens sind, - der kunne nu kun håbes på,